

MALOLJETNI BRANITELJI DUBROVNIKA „Preko noći od djece smo postali odrasli ljudi“

Izvor: Privatna arhiva

Objavio **Borna Marinić** - 29/11/2023

Život u Dubrovniku, biseru Jadrana, biseru Hrvatske, Europe pa i šire bio je za Rikija Miluna život mogućnosti. Imao je prekrasnu mladost ispunjenu veseljem. Bio je posvećen vaterpolu kojim se profesionalno bavio nastupajući na nizu turnira u Jugoslaviji i inozemstvu. Ništa u životu nije mu nedostajalo. Međutim u jednom trenutku ostao je bez svega.

Njegov Dubrovnik postao je meta srpsko-crnogorske agresije. Tada je odlučio – bazen i školsku klupu zamijeniti će uniformom. Otišao je u rat, ali ne u uniformi, nije ih bilo dovoljno, otišao je u trapericama. Uхватili smo ga u Vukovaru kamo je otišao odati počast žrtvi grada heroja zajedno s drugim maloljetnim braniteljima Dubrovnika – **Robertom Anđušićem i Mihajlom Vukovićem**. Ovo je njihova priča.

“Slušali smo preko radija i televizije o napadima na Vukovar, Nuštar, Bogdanovce i ostala mjesta diljem Hrvatske. Svega smo toga bili svjesni, ali nam je bilo daleko, bilo je nestvarno, kao da se radi o nekom filmu. Svi smo mi, maloljetni koji su se uključili u obranu, već tada donijeli odluku ako to dođe do Dubrovnika uzimamo puške u ruke i branimo svoj grad. Ipak to nam se tada činilo nevjerovatnim. Bili smo uvjereni da će Europa i svijet reagirati jer se radi o svjetskom biseru.”

TEKST SE NASTAVLJA NAKON OGLASA

Veliki mjesečni turnir na Admiralu donosi 70.000€ za 1.000 igrača

Sponsored by Midas

Početak rujna '91. Riki Milun krenuo je u 2. razred srednje škole no **školska godina jedva da je započela kada je počelo zveckati oružje** oko Dubrovnika. Krajem rujna postalo je jasno da je rat sasvim blizu. Napadnuta je Prevlaka, zatim Konavle, Osojnik, Pobrežje. Kada je 1. listopada pokrenut opći napad na Dubrovnik nije ga očekivala većina starijih, a kamoli mlađih stanovnika Dubrovnika. Idućeg dana, 2. listopada, Milun je napunio 17 godina no nije bilo vrijeme za slavlje.

“Tog dana počele su padati prve granate na Komolac, Rijeku dubrovačku, na ACI Marinu, Mokošicu... Cijeli grad je bio pod uzbunom. Nešto ranije prijavio sam se u Mjesnu zajednicu Gruž i otišao u rat. Držali smo straže i bili pripravnici za eventualne neprijateljske desante morskim putem o kojima se tada govorilo. Otac je bio na brodu pa nije niti znao za to, a majka kada je saznala naravno da je krenula u Mjesnu zajednicu i reagirala kako bi svaki roditelj reagirao. Danas sam svjestan da je bila u pravu, ali ja sam znao da što god ona rekla neće me urazumiti da odustanem. Ta moja želja i ta ekipa s kojom sam bio i pomalo mladost-ludost bili su jači.”

Na Miluna se nadovezuje Robert Anđušić i ističe – „S 15 godina, u pubertetu, mama i tata su ti glupi i nemaju pojma, a ti si najpametniji i sve znaš. Kada tome dodate ratne filmove na kojima smo odrasli i činjenicu da su **tvoji stariji prijatelji na prvoj crti lako se dolazi do zaključka zašto je i nas klince povuklo da im se pridružimo.**“

Kao ključne motive da se uključi u rat Riki Milun ističe stradanje ljudi koje je poznao. Imao je susjede koji su poginuli u Konavlima, a jedan susjed s kojim je odrastao na Platu je ostao bez oka. **Riki nije mogao ravnodušno promatrati što se oko njega događa.** Želja i volja bile su dakle na vrhuncu, a najveći problem predstavljao je nedostatak naoružanja.

“U Dubrovniku naoružanja gotovo da nije niti bilo. Nestašica oružja bila je toliko velika da sam prvu pušku morao osobno ja sebi kupiti. To je bio engleski Thompson s municijom za „dugu devetku“, kazao je **Milun** na kojeg se nadovezao još jedan maloljetni branitelj Dubrovnika, tada **16-godišnji Mihajlo Vuković koji je istaknuo da je dva mjeseca ratovao na prvoj crti s lovačkom puškom.** S obzirom na tehniku koju je na raspolaganju imala neprijateljska JNA kao i drugi neprijateljski vojnici poput „teritorijalaca“ situacija je nalagala ogromnu ozbiljnost. Golobradi mladići praktički su odrasli preko noći. U drugoj polovici listopada, padom Brgata i Župe dubrovačke, branitelji su se povukli u grad i pozvali Miluna da im se pridruži na prvoj crti.

Htio sam ići s njima, bio sam revoltiran tim napadima. Imao sam sve, a odjednom nemam ništa. Bez struje si, bez vode, bez hrane, ljudi ginu... To je bilo neizdrživo. Tako sam se priključio 1. bojni kojom je zapovijedao Edo Čengija. Pošto sam bio maloljetan Čengija se usprotivio tome ier nije htio

Kolačići i polica privatnosti

imati problema u slučaju mojeg stradavanja. Tada se zapovjednik moje satnije Mladen Jurković zauzeo za mene te je rekao kako nema dovoljno ljudi. Tako sam ostao u toj satniji sve do listopada 1992. godine. Nisam prošao vojni rok u JNA i o svemu sam učio u hodu. Kada sam vidio prvog ranjenog do sebe postao sam svjestan u kakvoj sam situaciji. Iako je čovjek bio ranjen samo pola metra od mene nisam u tom trenu shvaćao što se dogodilo. Tek kasnije kada je popustio adrenalin počeo sam razmišljati da sam i ja mogao biti na njegovu mjestu.

Dubrovnik nažalost ima i jednog od najmlađih poginulih branitelja u Domovinskom ratu.

Josipa Zvonu koji je poginuo 17. listopada 1991. godine u Pobrežju.

Josip je bio naš prijatelj. Znali smo se iz škole i s kvarta. Svi mi maloljetni branitelji smo se međusobno družili kao što se i većina nas dan danas družila kroz Udrugu maloljetnih branitelja Domovinskog rata Dubrovnik u kojoj nas je trenutno osmero. Na cijelom području bivše općine Dubrovnik bilo je maksimalno 15 maloljetnih branitelja.

Kada se stanje na dubrovačkom bojištu smirilo, u veljači 1992. započela je škola. Ujutro bi neki maloljetni branitelji sjedili u školskim klupama, a istog dana popodne bili na straži. I dok su maloljetni branitelji u ostatku Hrvatske mahom morali napustiti vojsku **u Dubrovniku im je zbog nedostatka ljudstva dozvoljeno da ostanu u uniformi.** Ubrzo su, u proljeće 1992., ponovno počele borbene aktivnosti na jugu Hrvatske s ciljem deblokade Dubrovnika i oslobođenja okolnih okupiranih krajeva u kojima sudjeluju i maloljetni branitelji. Nastava je ponovno obustavljena da bi se tek uspješnim okončanjem tih akcija nastavila odvijati.

Mihajlo Vuković i Robert Anđušić bili su među onima koji su ponovno na turnuse izmjenjivali školske i vojne obaveze. Anđušić ističe kako je po dolasku Franje Tuđmana u Gruž, koncem listopada 1992., bio među prvima koje je predsjednik odlikovao. Nakon toga, krajem godine, bio je imenovan zapovjednikom odjeljenja odnosno desetine što pokazuje koliko su povjerenje nadređeni davali maloljetnim braniteljima. Riki Milun u školu se nije vraćao, cijelo vrijeme bio je na terenu, sada kao pripadnih brigadnih izviđača:

Preko noći od djece smo postali ljudi. Moji vršnjaci ostali su uglavnom po skloništima ili su otišli iz grada. Ja sam kasnije, 1994. godine vanredno završavao srednju školu kada su oni već bili studenti na fakultetima.

Status branitelja i **status dragovoljca maloljetni dubrovački branitelji uspješno su ostvarili**, a danas žive mirnim životima. Riki Milun ističe na kraju koje su životne okolnosti utjecale na to da ostane „zdrav u glavi“:

Prošao sam u Domovinskom ratu sito i rešeto. Od opsade grada do odlaska u proboje, a kasnije kao brigadni izviđač i rat u Bosni i Hercegovini. Kada je rat završio mi smo i dalje bili mladi i većina nas je odmah počela raditi. Ja sam se skinuo na kraju 1995. godine iz vojske i krenuo privatno raditi. Robert i Mihajlo otišli su raditi na brod. Mislim da je ta činjenica ključna u tome da smo ostali donekle psihički i fizički normalni. Naravno da osjećamo posljedice, a tek sada godinama nakon rata shvaćamo kolike stresove smo prošli u ratu. Ipak život nas je natjerao da stavimo rat po strani i idemo naprijed kako bi našim obiteljima osigurali egzistenciju i normalan život.

* Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije. Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i imena autora.

Borna Marinić

VIŠE S WEBA